

LAUSUNTO

25.6.2024

Sosiaali- ja terveysministeriö**Viite:** VN/36736/2023**Asia:** Luonnos sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Luonnos sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta on kannatettava. SOSTE pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluetasoinen valmius ja varautuminen konkretisoituvat hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällön kautta ja että sosiaali- ja terveyshuollon valmiuskeskusten rooli valmiussuunnittelun ohjauksessa vahvistuu. Muutoksen myötä varautuminen ja valmiussuunnittelu olisi hyvinvointialueilla nykyistä yhdenmukaisempaa.

SOSTE korostaa, että sosiaali- ja terveysjärjestöjen osaamisen hyödyntäminen on välttämätöntä häiriötilanteissa tai poikkeuksellisista olosuhteista selviytymisessä, koska järjestöt tavoittavat ihmisiä paikallisesti ja alueellisesti. Järjestön toiminta-alueena voi olla yhden hyvinvointialueen sijasta useita hyvinvointialueita tai jopa koko maa. Sosiaali- ja terveysjärjestöt voivat toimia hyvinvointialuerajat ylittävinä yhteistyötahoina ja olla kumppaneina sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksille.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt huolehtivat muun muassa haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten hyvinvoinnin turvaamisesta. Osa sosiaali- ja terveysjärjestöistä on tunnustettuja valmius-, varautumis- ja pelastusalan järjestöjä. Järjestöjen toiminta on laaja-alaista vapaaehtoistoimintaa sekä ammatillista osaamista esimerkiksi tiettyjen erityisryhmien tarpeiden tunnistamiseksi sekä ihmisten arjen sujuvoittamiseksi.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt voivat tuoda viranomaisyhteistyöhön hyvinvointialueella, yhteistyöalueella ja kansallisesti

- alueellista tuntemusta ja kokemustietoa (tilat ja toimijat)
- käytäntöjä (ensiapu, etsintä, pelastus, ruokahuolto)
- psykososiaalisen tuen erityisosaamista (ystävä- ja muu tukitoiminta, humanitaarinen ja kriisiapu)
- henkilöresursseja (järjestöissä työskentelevät ja vapaaehtoiset)

Lakiluonnoksen 51 §:n 1. momentin mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävänä on yhteistyöalueellaan 1. koota ja analysoida tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteista ja niiden uhkista; 2. muodostaa ja ylläpitää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuva... SOSTE muistuttaa, että sosiaali- ja terveysjärjestöillä on erinomaiset verkostot, joten myös ne voivat toimia yhteistyöalueilla ja laajemminkin tilannetiedon tuottajina ja tiedon välittäjinä.

SOSTEa ja sen jäsenjärjestöjä kannattaa hyödyntää kansallisesti valmiuden ja varautumisen suunnittelussa ja myös silloin, jos resursseja joudutaan kohdentamaan apua tarvitseville. Hyvinvointialueilla järjestöjä yhteistyöhön kokoavien verkostojärjestöjen sekä maakunnallisen verkostojärjestöjen neuvottelukunnan tilannetieto ja viestintäkanavat ovat tarpeellisia etenkin hyvinvointialue- ja yhteistyöaluetason yhteistyössä.

Kansallista yhteistyötä ja yhteensovittamista varten on suunniteltu uutta sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmää, joka toimisi sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä. SOSTE ehdottaa, että järjestöyhteistyötä edistävän Turvallisuuskomitean Järjestöverkoston lisäksi sosiaali- ja terveysjärjestöjen asiantuntijatuki huomioitaisiin varautumisen johtoryhmää muodostettaessa.

Lisätietoja:

erityisasiantuntija Anita Hahl-Weckström, anita.hahl-weckstrom@soste.fi, p. 044 770 0491